EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 30.09.1998
KOM(1998) 546 lopull.

98/0287 (CNS)
98/0288 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUKSEKSI (EY)

perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin annetun asetuksen N:o 19/65/ETY muuttamisesta

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUKSEKSI (EY)

perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan täytäntöönpanosta annetun asetuksen N:o 17 muuttamisesta

(Komission esittämät)

PERUSTELUT

1. VERTIKAALISET RAJOITUKSET JA VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Talouden eri tasoilla toimivien yritysten välisten, jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä koskevien sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen (jäljempänä 'vertikaaliset sopimukset') käsittely on ollut keskeisellä sijalla yhteisön kilpailupolitiikassa neuvoston asetuksen N:o 17[1] voimaantulosta 6. helmikuuta 1962 alkaen.

Vertikaalisiin sopimuksiin kuuluvat sekä loppu- ja välituotteita että palveluita koskevat sopimukset, erityisesti yksinmyyntiä, yksinostoa, luvakemyyntiä ja valikoivaa jakelua koskevat sopimukset sekä niiden yhdistelmät.

Tältä osin olisi huomattava, että asetuksen N:o 17 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden osalta osapuolet hakevat 85 artiklan 3 kohdan soveltamista, on ilmoitettava komissiolle. Ennen niiden ilmoittamista komissio ei voi tehdä päätöstä 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta. Jotta voitaisiin rajoittaa ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien sopimusten määrää ja ottaa huomioon se, että tiettyihin sopimuksiin liittyy erityispiirteitä, jotka voivat tehdä niistä vähemmän haitallisia yhteismarkkinoiden kehitykselle, asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdassa säädetään, että edellä mainittuja säännöksiä ei sovelleta sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka täyttävät

---

[1] Perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL 13, 21.2.1962, s. 204), sellaisena kuin se muutettuna ja täydennettynä asetuksella N:o 59 (EYVL 58, 10.7.1962, s. 1655) ja asetuksella N:o 118/63/ETY (EYVL 162, 7.11.1963, . 2696) ja asetuksella (ETY) N:o 2822/71 (EYVL L 285, 29.12.1971, s. 49).

määrätyt perusteet[2]. On kuitenkin todettava, että suurinta osaa 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan mahdollisesti kuuluvista vertikaalisista sopimuksista ei vapauteta ilmoitusvelvollisuudesta 4 artiklan 2 kohdan nojalla.

Helpottaakseen tehokkaammin komission yksiköiden työtä näiden ilmoitusten käsittelemisessä neuvosto antoi 2 päivänä maaliskuuta 1965 perustamissopimuksen 87 artiklan nojalla asetuksen N:o 19/65/ETY[3], jossa komissio valtuutettiin antamaan aiheelliset säännökset, joiden tavoitteena on "vahvistaa 85 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ottaen huomioon yhtäältä tarve turvata tehokas valvonta ja toisaalta tarve yksinkertaistaa hallintoa niin paljon kuin mahdollista". Tällä asetuksella neuvosto valtuutti komission säätämään asetuksella, että 85 artiklan 1 kohta ei koske sellaisten sopimusten ryhmiä, joiden osapuolina on ainoastaan kaksi yritystä ja joissa osapuoli antaa toiselle osapuolelle sitoumuksen siitä, että se toimittaa tiettyjä tavaroita vain tälle osapuolelle myytäviksi edelleen määrätyllä yhteismarkkinoiden alueella, tai joissa osapuoli antaa toiselle osapuolelle sitoumuksen siitä, ettei se hanki tiettyjä tavaroita myytäviksi edelleen muilta kuin tältä osapuolelta, tai joissa nämä kaksi yritystä ovat antaneet toisilleen tällaiset yksinmyyntiä ja yksinostoa koskevat sitoumukset[4]. On korostettava, että tarkoituksena oli määritellä tämän toimivallan soveltamisala siten, että se kattaisi yleisimmät vertikaalisten sopimusten tyypit, joita asetuksen N:o 19/65/ETY antamisen aikaan olivat pääasiassa kahdenväliset sopimukset, jotka koskivat tavaroiden jälleenmyyntiä määrätyllä alueella.

---

2 Asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädetään, että poikkeuksen myöntämisen edellyttämä ilmoitusvelvollisuus ei koske "sopimuksia, päätöksiä ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja, jos:
1) niiden osapuolina on ainoastaan yhdestä jäsenvaltiosta olevia yrityksiä, eivätkä sopimukset, päätökset tai menettelytavat koske jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä;
2) niiden osapuolina on enintään kaksi yritystä ja sopimukset ainoastaan:
a) rajoittavat sopimuksen toisen osapuolen vapautta määrätä hinnat tai muut ehdot, joilla se voi myydä edelleen toiselta osapuolelta hankkimiaan tavaroita; tai
b) asettavat rajoituksia sellaisten oikeuksien käyttämiselle, jotka ovat teollisoikeuksien - erityisesti patenttien, hyödyllisyysmallien, mallien tai tavaramerkkien - luovutuksensaajalla tai käyttöoikeuden haltijalla taikka sillä, joka on sopimuksen nojalla saanut oikeudet valmistusmenetelmiin tai teollisten tuotantomenetelmien käyttöön tai soveltamiseen liittyvään tietämykseen tai niiden käyttämiseen;
3) niiden ainoana tarkoituksena on:
a) standardien tai mallien kehittäminen ja yhtenäinen soveltaminen;
b) yhteinen tutkimus ja kehitystyö,
c) erikoistuminen tuotteiden valmistuksessa mukaan luettuina sopimukset, jotka ovat tarpeen sen toteuttamiseksi, kun erikoistumisen kohteena on olevien tuotteiden osuus yhteismarkkinoiden merkittävällä osalla on enintään 15 prosenttia samanlaisten tuotteiden kokonaismarkkinoista tai sellaisten tuotteiden kokonaismarkkinoista, joita kuluttajat pitävät ominaisuuksiltaan, hinnaltaan ja käyttötarkoitukseltaan niitä vastaavina, ja kun osapuolina olevien yritysten kokonaisliikevaihto vuodessa on enintään 200 miljoonaa laskentayksikköä.
Tällaiset sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat voidaan ilmoittaa komissiolle."

3 EYVL 36, 6.3.1965, s. 533, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan liittymisasiakirjalla.

4 Asetuksen N:o 19/65/ETY 1 artiklan 1 kohdan a alakohta.

Asetuksen N:o 19/65/ETY antaman toimivallan nojalla komissio on antanut ryhmäpoikkeusasetuksia, jotka koskevat tiettyjä jakelujärjestelyjä. Nämä asetukset koskevat tällä hetkellä:

- yksinmyyntisopimusten ryhmiä (asetus (ETY) N:o 1983/83[5]),
- yksinostosopimusten ryhmiä (asetus (ETY) N:o 1984/83[6]),
- luvakesopimusten ryhmiä (asetus (ETY) N:o 4087/88[7]).

Edellä mainittujen jakelujärjestelyjen lisäksi komission tehtävänä oli tutkia myös muita jakelumuotoja eli valikoivaa jakelua. Koska asetuksen N:o 19/65/ETY mukainen toimivalta ei kata tätä alaa, komissio ei ole voinut antaa yhtään valikoivaa jakelua koskevaa ryhmäpoikkeusasetusta. Komissio käytäntö on siis kehittynyt ainoastaan yksittäistapauksia koskevien päätösten ja/tai kannanottojen pohjalta.

On lisättävä, että nykyisessä monimutkaisessa talousjärjestelmässä esiintyy hyvin monenlaisia jakelujärjestelyjä ja vertikaalisia suhteita. Tämä ei johdu pelkästään uusien jakelumenetelmien syntymisestä vaan myös siitä, että yhä useammilta talouden toimijoilta edellytetään erilaisten vertikaalisten sopimusmuotojen yhdistelyä, jotta ne voisivat saavuttaa entistä joustavammat sopimussuhteet. On siis itsestään selvää, että edellä mainittujen neljän jakelumuodon erottelulla ei kateta kaikkia niitä vertikaalisten sopimusten tyyppejä tai muotoja, jotka niiden kuuluessa 85 artiklan soveltamisalaan on tällä hetkellä ilmoitettava ja jotka komission yksikköjen on tutkittava tapauskohtaisesti.

2. VERTIKAALISIA RAJOITUKSIA KOSKEVAN YHTEISÖN KILPAILUPOLITIIKAN TARKISTAMINEN

Komissio julkaisi 22. tammikuuta 1997 yhteisön kilpailupolitiikkaa ja vertikaalisia kilpailunrajoituksia koskevan vihreän kirjan käynnistääkseen laajan julkisen keskustelun perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisesta vertikaalisiin sopimuksiin.

Tämän aloitteen taustalla oli ensinnäkin edellä mainittujen kolmen ryhmäpoikkeusasetuksen voimassaolon päättyminen näillä näkymin 31. joulukuuta 1999. Lisäksi on käynyt ilmi, että tällainen tarkistaminen olisi suotavaa sen selvittämiseksi, missä määrin yhteisön kilpailupolitiikkaa olisi tällä alalla uudistettava, jotta voitaisiin ottaa huomioon sisämarkkinoiden toteuttamisessa saavutettu edistyminen sekä ne perusteelliset muutokset, joita jakelurakenteissa ja -tavoissa on tapahtunut viime vuosina etenkin tietokonetekniikan käyttöönoton myötä.

---

5 EYVL L 173, 30.6.1983, s. 1, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1582/97 (EYVL L 214, 6.8.1997, s. 27).

6 EYVL L 173, 30.6.1983, s. 5, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1582/97 (EYVL L 214, 6.8.1997, s. 27).

7 EYVL L 359, 28.12.1988, s. 46. Vaikka luvakesopimuksia (ns. franchising-sopimuksia) käytetään erityisesti tavaroiden jakelussa, tämän sopimusryhmän kattaminen oli mahdollista vain nojautumalla sekä asetuksen 19/65/ETY 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa että b alakohdassa komissiolle myönnettyyn toimivaltaan.

Edellä mainitun vihreän kirjan julkaiseminen herätti paljon reaktioita sekä taloudellisissa ja oikeudellisissa toimijoissa että jäsenvaltioissa, Euroopan parlamentissa, talous- ja sosiaalikomiteassa ja alueiden komiteassa. Tämä antoi komissiolle mahdollisuuden kuulla sen toimintaa tällä alalla koskevat pääasialliset arvostelut. Tämä arvostelu liittyi sekä sääntöjen asiasisältöön että niiden soveltamisen varmistamiseksi tarkoitettujen menettelyjen tiettyihin piirteisiin.

2.1 Sääntöjen asiasisällön tarkistaminen

Asiaa koskevien sääntöjen sisällön osalta esitettiin seuraavat kolme pääasiallista tyytymättömyyden syytä.

2.1.1 Asetusten soveltamisala on liian kapea

Asetukset N:o 1983/83, 1984/83 ja 4087/88 kattavat vain yksinoikeudella tapahtuvaa jälleenmyyntiä koskevat kahdenvälisten sopimusten ryhmät, joiden tarkoituksena on joko tavaroiden yksinmyynti ja/tai yksinosto tai joihin sisältyy rajoituksia teollis- ja tekijänoikeuksien hankinnan tai käytön osalta. Näin ollen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät talouden eri tasoilla toimivan kahden tai useamman yrityksen väliset sopimukset, valikoivaa jakelua koskevat sopimukset sekä sopimukset, jotka koskevat palvelujen myyntiä tai toimittajan toimittamien tuotteiden toimittamista käyttöä, jalostamista tai käsittelyä varten. Tämä soveltamisalan rajaus merkitsee raskaampaa hallinnollista valvontaa sellaisten sopimusten osalta, joihin voidaan soveltaa perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusta vain komission tapauskohtaisen tutkimuksen jälkeen. Ilmoitusten runsas määrä on merkinnyt väistämättä sitä, että komissio on joutunut järjestelmällisesti laatimaan hallinnollisia kirjeitä, jotka eivät anna yrityksille samanlaista oikeusvarmuutta kuin ryhmäpoikkeusasetus. Tältä osin esitetyssä arvostelussa korostetaan sellaisten taloudelliseen analyysiin perustuvien pätevien syiden puuttumista, jotka voisivat oikeuttaa näiden sopimusten käsittelemisen eri tavalla. Yleisen mielipiteen mukaan on sitä vastoin perusteltua pitää kilpailevien yritysten väliset vertikaaliset sopimukset kaikkien ryhmäpoikkeusasetusten soveltamisalan ulkopuolella. Tältä osin pieniä ja keskisuuria yrityksiä voitaisiin kuitenkin kohdella suotuisammin.

2.1.2 Sääntely on liian jäykkää

Voimassa olevat ryhmäpoikkeusasetukset koskevat vain määrättyjä jakelusopimusten erityismuotoja ja niitä sovelletaan vain, jos sopimuksiin sisältyy tiettyjä lausekkeita. Ryhmäpoikkeusasetuksissa ei kuitenkaan pelkästään täsmennetä niitä rajoituksia tai ehtoja, joita ei saa esiintyä sopimuksissa (kielletyt sopimusehdot eli ns. *black clauses*), vaan asetuksiin sisältyy myös rajoittava luettelo niistä ehdoista, joille voidaan myöntää poikkeus (sallitut sopimusehdot eli ns. *white clauses*). Tällainen lähestymistapa rajoittaa huomattavasti yritysten valinnanmahdollisuuksia sopimussuhteita määritettäessä, sillä mihinkään sellaiseen sopimukseen, jonka rajoituksia sisältävät lausekkeet eivät vastaa edellä mainituissa asetuksissa erityisesti tarkoitettua jakelumuotoa ja/tai erikseen lueteltuja sallituksi katsottuja ehtoja, ei voida soveltaa ryhmäpoikkeusta, eikä tällöin saada myöskään asetukseen perustuvaa oikeusvarmuutta. Näin ollen tilanteessa, jossa talouden

rakenne ja markkinoiden koko kehittyvät nopeasti, nykyisen sääntelyn joustamattomuus voi vaikuttaa kielteisesti innovatiivisten ja/tai kilpailukykyisimpien jakelumuotojen tai -menetelmien kehittymiseen. Arvosteluissa ei kuitenkaan aseteta kyseenalaiseksi ryhmäpoikkeusasetusten tarpeellisuutta, vaan pikemminkin korostetaan tarvetta korvata voimassa olevat asetukset yksinkertaisemmalla ja joustavammalla poikkeusasetuksella, jossa vain määritetään ne vertikaaliset rajoitukset tai rajoitusten yhdistelmät, joiden esiintyminen yksittäisessä sopimuksessa merkitsisi sitä, ettei 85 artiklan 3 kohdan määräyksiä voida soveltaa kyseiseen sopimukseen ryhmäpoikkeusasetuksella. Toisin sanoen olisi korvattava nykyinen käytäntö antaa ryhmäpoikkeusasetuksia, joihin sisältyy rajoittava luettelo poikkeukseen oikeuttavista ehdoista, uudella toimintatavalla, jossa pääasiassa määritettäisiin vain kielletyt rajoitukset tai ehdot.

2.1.3 Lähestymistapa on liian muodollinen

Nykyisin voimassa olevia asetuksia arvostellaan usein siitä, että ne perustuvat yksinomaan poikkeuksen saavien sopimusten lausekkeiden analysointiin, eikä niissä oteta huomioon taloudellisia vaikutuksia, joita tällaiset sopimukset voivat aiheuttaa markkinoille, joilla sopimuspuolet toimivat. Tämä arvostelu koskee sekä voimassa olevia ryhmäpoikkeusasetuksia että komission perinteistä laajaa tulkintaa 85 artiklan 1 kohdasta. Toisaalta todetaan, että komission nykyisen lähestymistavan nojalla ei arvioida riittävästi vertikaalisista sopimuksista saatavaa tehokkuusetua ja painotetaan liikaa rajoituksia, jotka vaikuttavat ainoastaan tuotemerkin sisäiseen kilpailuun. Toisaalta korostetaan, että soveltamalla 85 artiklan 3 kohtaa asetuksen avulla komissio laajentaa liikaa ryhmäpoikkeusasetusten kattavuutta: asetusten soveltamista jatketaan, vaikka tuotemerkkien välinen kilpailu olisi heikkoa ja vaikka sopimustuotteilla olisi suuri markkinaosuus kyseisillä markkinoilla. Tämä merkitsee sitä, että kilpailunrajoitusten arvioinnissa ei tehdä riittävästi eroa sen suhteen, ovatko kyseessä tuotemerkkien välistä kilpailua vai tuotemerkin sisäistä kilpailua koskevat rajoitukset, ja että markkinavoimaa omaavien yritysten välisten vertikaalisten sopimusten valvonta on puutteellista.

2.2 Menettelyjen tarkistaminen

Vihreän kirjan julkaisemisesta seurannut keskustelu osoitti mm. nykyisen järjestelmän raskauden. Se edellyttää lukuisista voimassa olevien ryhmäpoikkeusasetusten soveltamisalaan kuulumattomista vertikaalisista sopimuksista ilmoittamista. Järjestelmä merkitsee toisaalta yritysten mielestä liiallisia hallinnollisia kuluja ja toisaalta estää komissiota keskittämästä toimintaansa kilpailulle kaikkein haitallisimpien järjestelyjen valvontaan, koska järjestelmä velvoittaa komission käsittelemään kaikki sille ilmoitetut asiat.

Eniten arvostellaan asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohtaa, jonka ei nykyisessä muodossaan katsota vastaavan alkuperäistä tarkoitustaan eli tavoitetta jättää kilpailulle vähemmän haitalliset asiat käsittelyn ulkopuolelle vapauttamalla ne poikkeuksen myöntämisen ehtona olevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Tältä osin voidaan ensiksikin havaita, että vertikaalisiin sopimuksiin pitäisi voida soveltaa joustavampaa menettelyä kuin horisontaalisiin sopimuksiin, sillä ne aiheuttavat yleensä vähemmän vahinkoa kilpailulle. Horisontaaliset järjestelyt koskevat toisillaan korvattavia tuotteita tai palveluja, kun taas vertikaaliset sopimukset koskevat ainoastaan toisiaan täydentäviä tuotteita tai palveluja.

Toiseksi voidaan todeta, että 4 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan säännökset, joissa vapautetaan poikkeuksen myöntämisen ehtona olevasta ilmoitusvelvollisuudesta vain sopimukset, joiden osapuolina on ainoastaan yhdestä jäsenvaltiosta olevia yrityksiä ja jotka eivät koske jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä, ovat muutenkin menettäneet käytännön merkityksensä, sillä yhteisön lähentymisprosessin edistymisen myötä yhä useammat vertikaaliset sopimukset voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen tuontiin tai vientiin.

Lisäksi voidaan havaita, että 4 artiklan 2 kohta ei poista epätasapainoa jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä koskevien sopimusten, jotka jäävät pitkälti ennakkoilmoitusvelvollisuuden soveltamisalaan, ja lisenssisopimusten väliltä, joihin taas voidaan varsin laajasti soveltaa kyseisen 2 alakohdan b kohdan poikkeusta.

2.3 Uudistuksen tarpeellisuus

Talouselämän, lainsäädännön ja hallinnon edustajien vihreän kirjan julkaisemisen jälkeen esittämien mielipiteiden perusteella voidaan näin ollen todeta, että vertikaalisia sopimuksia koskevan yhteisön kilpailupolitiikan uudistamiseen suhtaudutaan myönteisesti.

Tällaisella uudistuksella on kaksi tavoitetta. Uudistuksen tavoitteena on toisaalta taata tehokkaampi suoja kilpailulle ja samanaikaisesti taata yrityksille riittävä oikeusvarmuus. Toisaalta uudistuksessa on otettava huomioon tarve yksinkertaistaa mahdollisimman paljon hallinnollista valvontaa sekä lainsäädäntöä.

Tämän uudistuksen eri näkökohtia analysoidaan komission laatimassa selonteossa, jonka se antaa yhdessä tämän tiedonannon kanssa. Tässä yhteydessä olisi huomattava, että suunniteltu uudistus käsittää sekä voimassa olevien ryhmäpoikkeusasetusten muuttamisen että tiettyjen menettelyjen joustavuuden lisäämisen. Koska neuvoston asetuksessa N:o 19/65/ETY komissiolle myönnetty toimivalta ei kuitenkaan valtuuta komissiota tekemään tällaista uudistusta, vaikuttaa tarpeelliselta laajentaa asetuksessa komissiolle myönnettyjä valtuuksia. Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös neuvoston asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdan mukaisten ilmoitusmenettelyn saattamista ajan tasalle.

3. ASETUKSESSA N:O 19/65/ETY TARKOITETUN TOIMIVALLAN LAAJENTAMINEN

Asiaa koskevien sääntöjen osalta olisi suotavaa korvata voimassa olevat ryhmäpoikkeusasetukset yksinkertaisemmalla, joustavammalla ja paremmin kohdennetulla sääntelyllä.

Jotta voitaisiin vastata edellä 2.1.1. kohdassa kuvailtuun arvosteluun, tulevan poikkeusasetuksen soveltamisalan pitäisi ensinnäkin olla aiempaa laajempi, jotta se kattaisi kaikki talouden eri tasoilla toimivan kahden tai useamman yrityksen väliset vertikaaliset sopimukset, jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä. Kilpailevien yritysten väliset vertikaaliset sopimukset on tarkoitus jättää soveltamisalan ulkopuolelle, mutta pienten ja keskisuurten yritysten sopimuksia kohdellaan muita lievemmin.

Kuten jo todettiin, asetuksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa myönnetään komissiolle valtuudet säätää asetuksella, että 85 artiklan 1 kohta ei koske sellaisten sopimusten ryhmiä, joiden osapuolina on ainoastaan kaksi yritystä ja joissa osapuoli antaa toiselle osapuolelle sitoumuksen siitä, että se toimittaa tiettyjä tavaroita vain tälle osapuolelle myytäviksi edelleen määrätyllä yhteismarkkinoiden alueella, tai joissa osapuoli antaa toiselle osapuolelle sitoumuksen siitä, ettei se hanki tiettyjä tavaroita myytäviksi edelleen muilta kuin tältä osapuolelta, tai joissa nämä kaksi yritystä ovat antaneet toisilleen tällaiset yksinmyyntiä ja yksinostoa koskevat sitoumukset.

Oheisessa ehdotuksessa neuvoston asetukseksi ehdotetaan tämän toimivallan laajentamista siten, että ryhmäpoikkeusasetusten antamista koskeva komission toimivalta kattaisi 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvien asioiden osalta kaikentyyppiset talouden eri tasoilla toimivan kahden tai useamman yrityksen väliset vertikaaliset sopimukset, jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä, mukaan luettuna yksinmyynti-, yksinosto- ja luvakesopimukset, valikoivaa jakelua koskevat sopimukset ja näiden yhdistelmät. Ryhmäpoikkeuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät todellisten tai mahdollisten kilpailijoiden väliset vertikaaliset sopimukset, lukuun ottamatta muita kuin vastavuoroisia vertikaalisia sopimuksia, joissa yhdenkään osapuolen vuosittainen liikevaihto ei ylitä 100 miljoonaa ecua, ja vähittäiskauppiaiden yhteenliittymien ja niiden jäsenten tai tällaisten yhteenliittymien ja tavarantoimittajien välisiä sopimuksia, joissa yhteenliittymien jäsenet ovat komission suosituksen 96/280/EY liitteessä olevan määritelmän mukaisia pieniä tai keskisuuria yrityksiä. Ryhmäpoikkeusten soveltamisalan laajentaminen tällä tavoin vaikuttaa aiheelliselta etenkin niiden ilmoitusten suuren määrään vuoksi, jotka koskevat nykyisin voimassa olevien ryhmäpoikkeusasetusten soveltamisalaan kuulumattomia vertikaalisia sopimuksia. Komission on lisäksi mahdollista tapauskohtaisista päätöksistä tai kannanotoista saamiensa kokemusten perusteella määritellä ne rajat, joissa vertikaaliset sopimukset voivat täyttää perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut edellytykset.

Jotta voitaisiin vastata edellä 2.1.2. kohdassa kuvailtuun arvosteluun, annetaan poikkeusasetus, joka käsittää kaikki vertikaalisten sopimusten tyypit ja jolla pyritään laajemman lähestymistavan avulla kattamaan vertikaaliset rajoitukset tai tällaisten rajoitusten yhdistelmät, joiden toteuttaminen merkitsisi sopimuspuolille ryhmäpoikkeusten etujen menetystä (kielletyt sopimusehdot). Tämä uusi lähestymistapa edellyttää muutosta asetuksen N:o 19/65/ETY 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännöksiin, joiden mukaan jokaisessa ryhmäpoikkeusasetuksessa on myös täsmennettävä "ne ehdot, jotka sopimuksessa on oltava". Tästä syystä

oheisessa ehdotuksessa neuvoston asetukseksi ehdotetaan tämän säännöksen poistamista, koska siitä johtuvat joustavuuden puute ja liiallinen kahlitsevuus (ns. *strait jacket effect*), joista voimassa olevia säännöksiä on arvosteltu.

Jotta voitaisiin vastata edellä 2.1.3. kohdassa kuvailtuun arvosteluun, uusi säännös on kohdennettava paremmin. Tältä osin komissio katsoo, että ryhmäpoikkeusten kattavuuden laajentamista, mikä perustuisi luopumiseen lähestymistavasta, joka pohjautuu jokaisen poikkeuksen saaneen jakelumuodon yksittäiseen määrittämiseen, on tasapainotettava ottamalla käyttöön taloudellisia perusteita, jotka rajaisivat poikkeusasetuksen soveltamisalaa kyseessä olevista sopimuksista mahdollisesti johtuvien kilpailunvastaisten vaikutusten perusteella. Tämä antaisi mahdollisuuden valvoa tehokkaammin markkinavoimaa omaavien yritysten välisiä vertikaalisia sopimuksia.

Komissio arvioi, että tällaisen tavoitteen saavuttamisessa on otettava huomioon, miten suuri markkinaosuus sopimustuotteilla on merkityksellisillä markkinoilla. Näin ollen kun sopimuspuolten markkinaosuudet ylittäisivät määrätyn rajan, ryhmäpoikkeusasetusta ei enää sovellettaisi.

Tämän vuoksi oheisessa ehdotuksessa esitetään, että jokaisessa vertikaalisia sopimuksia koskevassa poikkeusasetuksessa, joka on annettu neuvoston komissiolle myöntämän toimivallan nojalla, on täsmennettävä perusteet, kuten markkinaosuuksia koskevien raja-arvojen taso, sellaisten olosuhteiden määrittämiseksi, joissa ryhmäpoikkeusasetusta ei enää sovelleta kyseessä olevien sopimusten taloudellisten vaikutusten vuoksi.

Lopuksi, jos sopimuksella, joka kuuluu ryhmäpoikkeuksen soveltamisalaan, on kuitenkin 85 artiklan 3 kohdassa määrättyjen edellytysten kanssa ristiriitaisia vaikutuksia, komissio voi evätä ryhmäpoikkeuksesta johtuvan edun. Markkinoiden tehokkaan valvonnan ja EY:n kilpailusääntöjen hajautetumman täytäntöönpanon varmistamiseksi on aiheellista säätää, että jos tällaisella sopimuksella on kilpailunvastaisia vaikutuksia jäsenvaltion alueella, jolla on kilpailun näkökulmasta kaikki erillisten markkinoiden ominaispiirteet, kansallinen kilpailuviranomainen voi evätä ryhmäpoikkeuksen edut omalla alueellaan tekemällä päätöksen, jonka tarkoituksena on tällaisten vaikutusten poistaminen. Tästä syystä liitteenä oleva ehdotus neuvoston asetukseksi sisältää säännöksen, joka täydentää asetuksen N:o 19/65/ETY 7 artiklaa määrittämällä ne olosuhteet, joiden vallitessa kansalliset viranomaiset voivat evätä ryhmäpoikkeuksesta johtuvan edun.

Peruuttamismenettelyä sovelletaan sekä yksittäisiin sopimuksiin että samanlaisten sopimusten muodostamiin rinnakkaisverkostoihin. On kuitenkin painotettava sitä, että tällaisten rinnakkaisverkostojen olemassaolosta aiheutuu usein ongelmia erityisesti valikoivaan jakeluun liittyen. Jos otetaan huomioon ehdotetun ryhmäpoikkeuksen laajennettu soveltamisala, on aiheellista säätää peruutusmenettelyn muodostaman yleisen suojan lisäksi erityisestä menettelystä, jonka tarkoituksena on varmistaa tällaisten jakeluverkostojen tehokas valvonta. Tähän liittyen ehdotetaan, että ryhmäpoikkeus sisältää ehdon, joka perustuu tällaisten verkostojen kattavuuteen merkityksellisillä markkinoilla ja jonka tarkoituksena on evätä sellaisilta sopimuksilta ryhmäpoikkeuksen edut. Ottaen

huomioon sen, että asianomaisilla yrityksillä ei ehkä ole käytettävissään yksityiskohtaisia koko alaa koskevia tietoja, tätä ehtoa ei tulisi soveltaa automaattisesti. Tästä syystä ehdotetaan, että tuleva ryhmäpoikkeusasetus oikeuttaa komission määrittämään ex officio tällaisen ehdon täyttymisen kyseisillä markkinoilla ja asettaa ajan, jonka ei tulisi olla kuutta kuukautta lyhyempi ja jonka kuluttua umpeen ryhmäpoikkeuksen soveltaminen kyseisiin sopimuksiin lakkaa. Komission asiaa koskeva päätös julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Ehdotettu neuvoston asetus sisältää säännöksen, joka täydentää asetuksen N:o 19/95/ETY 7 artiklaa komission valtuuttamiseksi soveltamaan edellä mainittua menettelyä.

4. ASETUKSESSA N:O 17 TARKOITETUN ILMOITUSMENETTELYN JOUSTAVUUDEN LISÄÄMINEN

Nykyisen ilmoitusmenettelyn pääasialliset ongelma-alueet on jo mainittu edellä 2.2. kohdassa.

Järjestelyn joustavuuden lisäämiselle on myös muita perusteita. Suunnitellun uudistuksen tavoitteena onkin saavuutta parempi tasapaino kilpailun tehokkaamman valvonnan vaatimuksen ja riittävän oikeusvarmuuden takaamista yrityksille koskevan tavoitteen välillä. Jotta tällainen tasapaino saavutetaan, komissio katsoo, että uudentyyppinen ryhmäpoikkeus, jolle on tunnusomaista taloudellisten perusteiden ja markkina-osuutta koskevan raja-arvon käyttöönotto, edellyttää asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuudesta vapauttamisen laajentamista.

Komissio ehdottaa neuvostolle 4 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan a kohdan soveltamisalan laajentamista korvaamalla voimassa oleva säännös uudella, jonka mukaan kaikki talouden eri tasoilla toimivan kahden tai useamman yrityksen väliset sopimukset, jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä, vapautetaan saman artiklan 1 kohdassa säädetystä ilmoitusvelvollisuudesta.

Olisi huomattava, että ehdotetusta muutoksesta koituu asianomaisille yrityksille se käytännön etu, että komissio voi tulevaisuudessa tutkia jopa jälkikäteen tehdyn ilmoituksen osalta, vastaavatko kyseessä olevat sopimukset 85 artiklan 3 kohdassa määrättyjä edellytyksiä, ja jos ne vastaavat, komissio voisi tehdä poikkeuspäätöksen, joka tulisi voimaan sopimuksentekopäivästä alkaen. Tällä tavoin parannetaan yritysten oikeusvarmuutta, sillä ehdotetun muutoksen myötä poistuisi nykyiseen järjestelmään sisältyvä olettamus, jonka mukaan 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut vertikaaliset sopimukset ovat automaattisesti mitättömiä, jollei niistä ole tehty ilmoitusta. Toisaalta tällainen muutos ei kuitenkaan merkitse komission vastuulla olevan valvonnan löyhentymistä, sillä 4 artiklan 2 kohta ei estä komissiota kieltämästä sellaisia 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja vertikaalisia sopimuksia, jotka eivät täytä 85 artiklan 3 kohdan ehtoja, ja määräämästä sakkoja, jollei ilmoitusta ole tehty.

Oheisessa ehdotuksessa neuvoston asetukseksi esitetään suunnitellun uudistuksen toteuttamisen edellyttämä muutos asetukseen N:o 17.

5. EHDOTUS

Edellä esitetyn perusteella komissio ehdottaa, että neuvosto antaa:

- asetuksen, jolla muutetaan perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 2 päivänä maaliskuuta 1965 annettua neuvoston asetusta N:o 19/65/ETY, ja

- asetuksen, jolla muutetaan perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan täytäntöönpanosta 6 päivänä helmikuuta 1962 annettua neuvoston asetusta N:o 17.

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUKSEKSI (EY)

perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin annetun asetuksen N:o 19/65/ETY muuttamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 87 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[8],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon[9],

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[10],

sekä katsoo, että

1. asetuksella N:o 19/65/ETY[11], sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan tasavallan, Ruotsin ja Suomen liittymisasiakirjalla, neuvosto valtuutti komission säätämään perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisesti asetuksella, tämän kuitenkaan rajoittamatta neuvoston asetuksen N:o 17[12] eli perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäisen täytäntöönpanoasetuksen soveltamista, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sellaisten sopimusten ryhmiin, joiden osapuolina on ainoastaan kaksi yritystä ja joissa toinen osapuoli antaa toiselle osapuolelle sitoumuksen siitä, että se toimittaa tiettyjä tavaroita vain tälle osapuolelle myytäviksi edelleen määrätyllä yhteismarkkinoiden alueella, tai joissa osapuoli antaa toiselle osapuolelle sitoumuksen siitä, ettei se hanki tiettyjä tavaroita myytäviksi edelleen muilta kuin tältä osapuolelta, taikka joissa nämä kaksi yritystä ovat antaneet toisilleen sitoumukset yksinmyynnistä ja yksinostosta jälleenmyyntiä varten,

---

8
9
10
11 EYVL 36, 6.3.1965, s.533/65.
12 EYVL 13, 21.2.1962, s. 204/62.

2. komissio on antanut asetuksen N:o 19/65/ETY nojalla perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamista yksinmyynti- ja yksinostosopimusten ryhmiin koskevat asetukset (ETY) N:o 1983/83[13] ja (ETY) N:o 1984/83[14], sellaisina kuin ne ovat viimeksi muutettuina asetuksella (EY) N:o 1582/97[15], sekä perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamista franchisingsopimusten ryhmiin koskevan asetuksen (ETY) N:o 4087/88[16], sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla,

3. komissio julkaisi 22 päivänä tammikuuta 1997 vihreän kirjan[17] yhteisön kilpailupolitiikasta ja vertikaalisista rajoituksista käynnistääkseen laajan julkisen keskustelun perustamissopimuksen 85 artiklan 1 ja 3 kohdan soveltamisesta talouden eri tasoilla toimivien yritysten välisiin sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä (jäljempänä 'vertikaaliset sopimukset'), mukaan luettuna yksinmyynti-, yksinosto- ja franchisingsopimukset sekä valikoivaa jakelua koskevat sopimukset; tämän käsitteen ulkopuolelle jäävät todellisten tai mahdollisten kilpailijoiden väliset vertikaaliset sopimukset, lukuun ottamatta muita kuin vastavuoroisia vertikaalisia sopimuksia, joissa yhdenkään osapuolen vuosittainen liikevaihto ei ylitä 100 miljoonaa ecua, ja vähittäiskauppiaitten yhteenliittymien ja niiden jäsenten välisiä tai tällaisten yhteenliittymien ja tavarantoimittajien välisiä sopimuksia, joissa yhteenliittymien jäsenet ovat komission suosituksessa 96/280/EY[18] olevan määritelmän mukaisia pieniä tai keskisuuria yrityksiä,

4. jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, talous- ja sosiaalikomitean, alueiden komitean sekä niiden taloudellisten ja oikeudellisten toimijoiden, joita asia koskee, vihreän kirjan julkaisemisen jälkeen esittämät näkemykset osoittavat, että yhteisön kilpailupolitiikan uudistamiseen vertikaalisten sopimusten osalta suhtaudutaan yleensä myönteisesti; tämä edellyttää edellä mainittujen ryhmäpoikkeusasetusten tarkistamista,

5. tällaisen uudistuksen tavoitteena on varmistaa tehokas suoja kilpailulle ja taata samanaikaisesti riittävä oikeusvarmuuden taso yritysten osalta; tavoiteltaessa näitä päämääriä on otettava huomioon myös tarve yksinkertaistaa mahdollisimman paljon hallinnollista valvontaa sekä lainsäädäntöä,

6. sen lisäksi, että edellä mainituissa ryhmäpoikkeusasetuksissa määritellään asetuksen soveltamisalaan kuuluvat sopimusten ryhmät ja täsmennetään rajoituksia, joita sopimuksiin ei saa sisältyä, asetuksissa luetellaan myös ne

---

13 EYVL L 173, 30.6.1983, s. 1.
14 EYVL L 173, 30.6.1983, s. 5.
15 EYVL L 214, 6.8.1997, s. 27.
16 EYVL L 359, 28.12.1988, s. 46.
17 KOM(96) 721 lopull.
18 EYVL L 107, 30.4.1996, s. 4.

rajoittavat ehdot, joille myönnetään poikkeus; tällaista lainsäädäntöä pidetään yleensä sopimussuhteisiin liian kankeana sellaisessa taloudellisessa ympäristössä, jossa jakelurakenteet ja -tavat kehittyvät nopeasti,

7. kyseiset ryhmäpoikkeusasetukset koskevat ainoastaan sellaisia jälleenmyyntiä koskevia kahdenvälisten sopimusten ryhmiä, joiden tarkoituksena on joko tavaroiden yksinmyynti ja/tai -osto tai joilla rajoitetaan teollis- ja tekijänoikeuksien hankkimista tai käyttöä; niiden soveltamisalan ulkopuolelle jäävät kuitenkin sopimukset, jotka on tehty talouden eri tasoilla toimivan useamman kuin kahden yrityksen välillä, valikoivaa jakelua ja palvelujen myyntiä koskevat sopimukset tai jalostukseen tarkoitettujen tuotteiden toimittamista ja/tai hankkimista koskevat sopimukset; tällaisesta soveltamisalan rajauksesta seuraa, että huomattavaan määrään vertikaalisista sopimuksista voidaan soveltaa perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaista poikkeusta ainoastaan komission tapauskohtaisen tutkimuksen perusteella, mikä voi heikentää oikeusvarmuutta kyseessä olevien yritysten kannalta ja tehdä hallinnollisesta valvonnasta liian raskasta,

8. edellä mainitun vihreän kirjan julkaisemista seurannut keskustelu osoitti muun muassa, että määriteltäessä 85 artiklan 1 ja 3 kohdan soveltamisedellytyksiä on tarpeen ottaa asianmukaisesti huomioon vertikaalisten sopimusten taloudelliset vaikutukset; otettaessa käyttöön taloudelliset perusteet, jotka rajaavat poikkeusasetuksen soveltamisalaa kyseisistä sopimuksista mahdollisesti aiheutuvien kilpailun vastaisten vaikutusten perusteella, on otettava huomioon sopimustuotteiden markkinaosuus merkityksellisillä markkinoilla,

9. näin ollen on suotavaa korvata asiaa koskeva voimassa oleva lainsäädäntö yksinkertaisemmalla, joustavammalla ja paremmin kohdennetulla sääntelyllä, joka koskee kaikentyyppisiä vertikaalisia sopimuksia; kyseisiä sopimuksia koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan laajentamiselle on määriteltävä perusteet, kuten markkinaosuuksia koskevat raja-arvot, jotka mahdollistavat niiden olosuhteiden täsmentämisen, joissa kyseistä poikkeussäännöstä ei sovelleta kyseessä olevien sopimusten taloudellisten vaikutusten vuoksi,

10. komissio ei voi sille asetuksella N:o 19/65/ETY myönnetyn toimivallan perusteella uudistaa voimassa olevia sääntöjä tällä tavoin; näin ollen on tarpeen laajentaa mainitun asetuksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan b alakohdan soveltamisalaa, jotta voitaisiin kattaa kaikentyyppiset 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvat vertikaaliset sopimukset, joiden osapuolina on kaksi tai useampi talouden eri tasoilla toimivaa yritystä ja jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä, mukaan luettuna yksinmyynti-, yksinosto- ja franchisingsopimukset sekä valikoivaa jakelua koskevat sopimukset ja niiden yhdistelmät,

11. edellä mainitut poikkeusasetukset antavat komissiolle asetuksen N:o 19/65/ETY 7 artiklan mukaisesti valtuuden evätä ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisesta johtuvat edut, jos jollakin sopimuksella on jossakin erityisessä tapauksessa

85 artiklan 3 kohdassa määrättyjen edellytysten kanssa ristiriitaisia vaikutuksia; markkinoiden tehokkaan valvonnan ja yhteisön kilpailusääntöjen hajautetumman täytäntöönpanon varmistamiseksi on kuitenkin aiheellista säätää, että jos tällainen sopimus vaikuttaa pääasiassa yhden jäsenvaltion alueella, jolla on kaikki erillisten markkinoiden ominaisuudet, tämän jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi evätä ryhmäpoikkeuksen edut tekemällä 85 artiklan 1 kohdan nojalla päätöksen, jonka tarkoituksena on tällaisten vaikutusten poistaminen; näin ollen on tarpeen täydentää asetuksen N:o 19/65/ETY 7 artiklaa, jotta voitaisiin täsmentää olosuhteita, joissa jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat evätä ryhmäpoikkeuksen soveltamisesta johtuvat edut, ja

12. varmistaakseen samanlaisten sopimusten muodostamien rinnakkaisverkostojen olemassaolosta aiheutuvien seurausten tehokkaan valvonnan tietyillä markkinoilla, ryhmäpoikkeusasetus voi määrittää edellytykset, joiden vallitessa tällaiset sopimusverkostot jäävät sen soveltamisen ulkopuolelle; edellytykset voivat perustua rakenteellisiin perusteisiin, kuten tällaisten sopimusten kattavuuteen markkinoilla; edellytyksiä ei sovelleta automaattisesti, koska asianomaisilla yrityksillä ei ehkä ole käytettävissään yksityiskohtaisia koko alaa koskevia tietoja; komissio oikeutetaan määrittämään, että kyseisten sopimusten osalta edellä mainitut ehdot täyttyvät tietyillä markkinoilla; tällöin komission on asetettava vähintään kuuden kuukauden pituinen siirtymäaika, jonka päätyttyä ryhmäpoikkeuksen soveltaminen kyseisiin sopimuksiin lakkaa.

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Muutetaan asetus N:o 19/65/ETY seuraavasti:

1. Muutetaan 1 artikla seuraavasti:

a) Korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Komissio voi, tämän kuitenkaan rajoittamatta asetuksen N:o 17 soveltamista, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisesti asetuksella säätää, että 85 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta:

a) talouden eri tasoilla toimivan kahden tai useamman yrityksen välisten sellaisten sopimusten ryhmiin, jotka koskevat jälleen- myytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä, lukuun ottamatta

- todellisten tai mahdollisten kilpailijoiden välisiä vertikaalisia sopimuksia, paitsi, jos kyseessä on muu kuin vastavuoroinen vertikaalinen sopimus, joissa yhdenkään osapuolen vuosittainen liikevaihto ei ylitä 100 miljoonaa ecua, tai

- vähittäiskauppiaitten yhteenliittymien ja niiden jäsenten tai tällaisten yhteenliittymien ja tavarantoimittajien välisiä sopimuksia, joissa yhteenliittymien jäsenet ovat komission suosituksessa 96/280/EY* olevan määritelmän mukaisia pieniä tai keskisuuria yrityksiä.

b) sellaisten sopimusten ryhmiin, joiden osapuolina on ainoastaan kaksi yritystä ja jotka asettavat rajoituksia teollisoikeuksien, erityisesti patenttien, hyödyllisyysmallien, mallien tai tavara- merkkien, hankkimiselle tai käyttämiselle taikka sellaisille oikeuksille, jotka luovutus- tai käyttöoikeussopimuksen nojalla on saatu valmistusmenetelmiin tai teollisten tuotantomenetelmien käyttämistä ja soveltamista koskevaan tietämykseen.

---

* EYVL L 107, 30.4.1996, s. 4."

b) Poistetaan 2 kohdan b alakohdasta sanat "ne ehdot, jotka sopimuksessa on oltava, tai".

c) Korvataan 3 kohta seuraavasti:

"3. Mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään koskee vastaavasti yhdenmukaistettuja menettelytapoja."

d) Lisätään 4 kohta seuraavasti:

"4. Edellä 1 kohdan mukaisilla kilpailevien yritysten välisillä sopimuksilla tarkoitetaan samanlaisten tuotteiden valmistajien tai jakelijoiden taikka tuotteiden ominaisuuksien, hinnan ja käytön vuoksi käyttäjien samankaltaisina pitämien tuotteiden valmistajien ja jakelijoiden välisiä sopimuksia, jotka koskevat tällaisia tuotteita."

2. Lisätään 7 artiklaan kohdat seuraavasti:

"Edellä 1 artiklan mukaisessa asetuksessa voidaan säätää niistä edellytyksistä, joiden perusteella sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tietyt samanlaisten sopimusten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen rinnakkaisverkostot tietyillä markkinoilla; komissio voi päätöksellään määrittää, että nämä edellytykset täyttyvät, ja asettaa määräajan, jonka päätyttyä asetusta ei voida soveltaa kyseisiin sopimuksiin tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin; määräajan ei tulisi olla kuutta kuukautta lyhyempi.

Jos 1 artiklan nojalla annetussa asetuksessa tarkoitetuilla sopimuksilla tai yhdenmukaistetuilla menettelytavoilla on tietyssä tapauksessa perustamis-sopimuksen 85 artiklan 3 kohdan kanssa ristiriitaisia vaikutuksia, jotka ilmenevät jonkin jäsenvaltion alueella tai sen osalla, jolla on kaikki erillisten markkinoiden

ominaisuudet, tämän jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi omasta aloitteestaan tai komission taikka luonnollisen tai oikeushenkilön oikeutettuun etuun perustuvasta pyynnöstä evätä kyseisen asetuksen soveltamisesta johtuvat edut."

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

puheenjohtaja

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUKSEKSI (EY)

perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan täytäntöönpanosta annetun asetuksen N:o 17 muuttamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 87 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[19],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon[20],

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[21],

sekä katsoo, että

1. asetuksen N:o 17[22], sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla, 4 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeus 4 artiklan 1 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta eräiden sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen osalta,

2. tämä poikkeus koskee etenkin sopimuksia, päätöksiä tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden osapuolina on ainoastaan yhdestä jäsenvaltiosta olevia yrityksiä ja jotka eivät koske jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä, tai sopimuksia, joiden osapuolina on ainoastaan kaksi yritystä ja jotka rajoittavat vain toisen sopimuspuolen vapautta määrätä hinnat tai muut ehdot, joilla se voi myydä edelleen toiselta osapuolelta hankkimiaan tavaroita; tällä poikkeuksella ei siis voida kattaa suurinta osaa talouden eri tasoilla toimivien yritysten välisistä sopimuksista tai yhdenmukaistetuista menettelytavoista, jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä (jäljempänä 'vertikaaliset sopimukset') ja jotka voivat kuulua 85 artiklan soveltamisalaan,

---

19

20

21

22 EYVL 13, 21.2.1962, s. 204/62.

3. komissio julkaisi 22 päivänä tammikuuta 1997 vihreän kirjan[23] yhteisön kilpailupolitiikasta ja vertikaalisista rajoituksista käynnistääkseen laajan julkisen keskustelun 85 artiklan 1 ja 3 kohdan soveltamisesta vertikaalisiin sopimuksiin; jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, talous- ja sosiaalikomitean, alueiden komitean sekä niiden taloudellisten ja oikeudellisten toimijoiden, joita asia koskee, tässä yhteydessä esittämät näkemykset osoittavat, että yhteisön kilpailupolitiikan uudistamiseen tältä osin suhtaudutaan myönteisesti,

4. tällaisen uudistuksen on varmistettava tehokas suoja kilpailulle ja taattava samanaikaisesti riittävä oikeusvarmuus yrityksille; näiden kahden tavoitteen saavuttamiseksi neuvosto on valtuuttanut komission säätämään perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisesti asetuksella, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta talouden eri tasolla toimivan kahden tai useamman yrityksen välisiin sellaisten sopimusten ryhmiin, jotka koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä, mukaan lukien yksinmyynti-, yksinosto- ja franchisingsopimukset sekä valikoivaa jakelua koskevat sopimukset; tämän käsitteen ulkopuolelle jäävät todellisten tai mahdollisten kilpailijoiden väliset vertikaaliset sopimukset, lukuun ottamatta muita kuin vastavuoroisia vertikaalisia sopimuksia, joissa yhdenkään osapuolen vuosittainen liikevaihto ei ylitä 100 miljoonaa ecua, ja vähittäiskauppiaiden yhteenliittymien ja niiden jäsenten tai tällaisten yhteenliittymien ja tavarantoimittajien välisiä sopimuksia, joissa yhteenliittymien jäsenet ovat komission suosituksessa 96/280/EY[24] olevan määritelmän mukaisia pieniä tai keskisuuria yrityksiä,

5. komissiota on kehotettu myös täsmentämään ne olosuhteet, joissa ryhmäpoikkeusasetusta ei sovelleta kyseessä olevien sopimusten taloudellisten vaikutusten vuoksi; tällaisessa vertikaalisiin sopimuksiin sovellettavan lainsäädännön uudistuksessa on lisäksi otettava huomioon tarve yksinkertaistaa hallinnollista valvontaa ja vähentää mahdollisimman paljon ilmoitusten määrää vertikaalisten sopimusten osalta, joita tavallisesti pidetään kilpailun kannalta vähemmän haitallisina kuin horisontaalisia sopimuksia ja järjestelyjä; tässä yhteydessä olisi säädettävä kaikkien vertikaalisten sopimusten vapauttamisesta ennakkoilmoitusvelvollisuudesta ja annettava näin komissiolle mahdollisuus poikkeuksen myöntämiseen sopimuksentekopäivästä alkaen sellaisille 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille vertikaalisille sopimuksille, jotka täyttävät 85 artiklan 3 kohdassa määrätyt edellytykset,

6. nykyinen järjestelmä merkitsee vertikaalisiin sopimuksiin osallistuville yrityksille useimmiten liiallisia hallinnollisia velvoitteita ottaen huomioon sopimusten kilpailulle aiheuttamat vaikutukset,

---

[23] KOM(96) 721 lopullinen.

[24] EYVL L 107, 30.4.1996, s. 4.

7. asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut sopimukset on vapautettu poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä olevasta ilmoitusvelvollisuudesta; tämän vapautuksen tarkoituksena on vähentää ilmoitusten määrää, mikä antaa komissiolle mahdollisuuden keskittää voimavarojaan kilpailulle kaikkein haitallisimpien sopimusten valvontaan; tällainen muutos ei merkitse sen valvonnan lieventymistä, josta komissio vastaa 89 artiklan 1 kohdan määräysten nojalla, ja

8. tästä syystä asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdan soveltamisalaa olisi laajennettava ja ennakkoilmoitusvelvollisuudesta olisi vapautettava kaikki jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä koskevat talouden eri tasoilla toimivan kahden tai useamman yrityksen väliset sopimukset,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Korvataan asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdassa 2 alakohta seuraavasti:

"2) nämä sopimukset tai yhdenmukaistetut menettelytavat koskevat jälleenmyytävien tai jalostettavien tavaroiden toimittamista ja/tai hankkimista tai palvelujen myyntiä ja jos niiden osapuolina on kaksi tai useampi talouden eri tasoilla toimivaa yritystä;

2a) niiden osapuolina on enintään kaksi yritystä ja sopimukset ainoastaan asettavat rajoituksia teollisoikeuksien, erityisesti patenttien, hyödyllisyysmallien, mallien tai tavaramerkkien, hankkimiselle tai käyttämiselle taikka sellaisille oikeuksille, jotka luovutus- tai käyttöoikeussopimuksen nojalla on saatu valmistusmenetelmiin tai teollisten tuotantomenetelmien käyttämistä ja soveltamista koskevaan tietämykseen."

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

puheenjohtaja

ISSN 1024-4492

KOM(98) 546 lopullinen

ASIAKIRJAT

FI 08 10 02 06

Luettelonumero : CB-CO-98-562-FI-C

ISBN 92-78-39590-0

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

L-2985 Luxemburg